

ΣΤΕ 2410/2017 [Καθορισμός οριογραμμής όχθης, παλαιάς όχθης και παρόχθιας ζώνης στη λίμνη Παμβώτιδα]

Περίληψη

-Ο λόγος ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη πράξη είναι αναιτιολόγητη καθώς δεν επικαλείται λόγους δημόσιας ωφέλειας για την απαλλοτρίωση του ακινήτου του αιτούντος, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, δεδομένου ότι ο μεν καθορισμός του αιγιαλού ή της όχθης μεγάλης λίμνης επιβάλλεται, κατά τον νόμο, για την ικανοποίηση δημόσιας ανάγκης, την προστασία δηλαδή του φυσικού περιβάλλοντος και των ευπαθών οικοσυστημάτων σε συμμόρφωση και προς το άρθρο 24 του Συντάγματος, η δε δημιουργία της ζώνης παραλίας ή της παρόχθιας ζώνης και κατ' ακολουθίαν η απαλλοτρίωση των ακινήτων που περιλαμβάνονται στις ζώνες αυτές χωρεί λόγω δημόσιας ωφέλειας η οποία προβλέπεται και αναγνωρίζεται στον ίδιο τον νόμο.

-Εφόσον όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, τα έργα αντιπλημμυρικής προστασίας, στα οποία περιλαμβάνεται και ο υπερχειλιστής της λίμνης, κατασκευάσθηκαν στο παρελθόν σύμφωνα με τις ισχύουσες κατά τον χρόνο της κατασκευής τους διατάξεις, ο δε υπερχειλιστής της λίμνης βρίσκεται σε λειτουργία γεγονός που δεν αμφισβητείται, το υψόμετρο και η λειτουργία του επηρεάζουν την έκταση του φυσικού φαινομένου, ήτοι το ύψος και την έκταση της λίμνης και συνακόλουθα και την οριοθέτηση της όχθης, κατά τα εκτιθέμενα και σε σχετική υπηρεσιακή αναφορά. Ως εκ τούτου, η προσβαλλόμενη αιτιολογείται κατ' αρχήν επαρκώς, καθόσον νομίμως ελήφθη υπόψη από την Επιτροπή και το υψόμετρο του υπερχειλιστή της λίμνης κατά τον καθορισμό της οριογραμμής της όχθης, της παρόχθιας ζώνης και της παλαιάς όχθης της λίμνης Παμβώτιδας, ο δε λόγος ακυρώσεως με τον οποίο προβάλλονται τα αντίθετα είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

Πρόεδρος: *Αγγ. Θεοφιλοπούλου*

Εισηγητής: *Δ. Βασιλειάδης*

Δικηγόροι: *Γ. Βουκελάτος, Ευθ. Τσάκας*

Βασικές Σκέψεις

1. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται η ακύρωση α) της απόφασης 23439/1176/16.4.2010 της Γενικής Γραμματέως της Περιφέρειας Ηπείρου «Καθορισμός ορίων της όχθης, παλαιάς όχθης και παρόχθιας ζώνης στην περιοχή “ΛΟΓΓΑΔΕΣ-ΝΤΡΑΜΠΑΤΟΒΑ” στη λίμνη Παμβώτιδα των Δήμων Παμβώτιδας και Περάματος στο Νομό Ιωαννίνων», (Δ΄ 232/6.5.2010) και β)

- της από 11.2.2010 έκθεσης της Επιτροπής καθορισμού ορίων όχθης, παλαιάς όχθης και παρόχθιας ζώνης, η οποία επικυρώθηκε με την πρώτη προσβαλλόμενη απόφαση.ή, η εκδίκαση της κρινόμενης αίτησης υπάγεται στην αρμοδιότητα του Ε΄ Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας (άρθρο 5 παρ. 1 περ. δ΄ του π.δ. 361/2001, Α΄ 244).
2. Επειδή, το δικόγραφο της υπό κρίση αίτησης υπογράφεται μόνον από τον αιτούντα. Εφόσον, όμως, κατά τη συζήτηση της υπόθεσης ο αιτών παρέστη με πληρεξούσιο δικηγόρο, η αίτηση παραδεκτώς ασκείται από την άποψη αυτή, σύμφωνα με το άρθρο 17 παρ. 4 (εδάφιο τέταρτο) του π.δ. 18/1989 (Α΄ 8), όπως το εν λόγω εδάφιο ίσχυε κατά τον χρόνο άσκησης της αίτησης και πριν από την κατάργησή του με το άρθρο 69 περ. α΄ του ν. 3900/2010 (Σ.τ.Ε. 3063/2013 7μ.).
  3. Επειδή, η από 11.2.2010 έκθεση της Επιτροπής Καθορισμού ορίων όχθης, παλαιάς όχθης και παρόχθιας ζώνης, η οποία επικυρώθηκε με την πρώτη προσβαλλόμενη απόφαση απαραδέκτως προσβάλλεται, διότι η έκθεση αυτή υπόκειται κατά τον νόμο σε κύρωση (άρθ. 5 παρ. 5 σε συνδυασμό με άρθρο 31 του ν. 2971/2001) και, ως εκ τούτου, στερείται εκτελεστότητας (πρβλ. ΣτΕ 3778/2004 κ.ά.).
  4. Επειδή, εν προκειμένω ο αιτών ισχυρίζεται ότι είναι κύριος του υπ΄ αριθμ. 263 κληροτεμαχίου, εμβαδού 5.000 τ.μ., της κτηματικής περιφέρειας του Δ.Δ. Αμφιθέας του Δήμου Περάματος Ιωαννίνων, το οποίο βρίσκεται σε εκτός σχεδίου περιοχή και συνορεύει με την επαρχιακή οδό Περάματος-Λογγάδων, ότι απέκτησε το ακίνητο αυτό από γονική παροχή, ότι ο δικαιοπάροχός του απέκτησε την κυριότητα του ακινήτου από αγροτική αποκατάσταση και το έτος 1968 ανήγειρε δυνάμει της 2072/1968 οικοδομικής άδειας του Πολεοδομικού Γραφείου Ιωαννίνων εντός του ανωτέρω γηπέδου κατάστημα 100 τ.μ. το οποίο λειτουργεί ως εστιατόριο και ότι το ανωτέρω ακίνητο, αναφερόμενο με αριθμό 149 στο σχετικό τοπογραφικό διάγραμμα της Επιτροπής καθορισμού ορίων, απαλλοτριώνεται στο σύνολό του με την προσβαλλόμενη πράξη, διότι η όχθη καταλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος του και η παρόχθια ζώνη συμπεριλαμβάνει το υπόλοιπο τμήμα του ακινήτου στο οποίο βρίσκεται και το κτίσμα. Περαιτέρω, για την απόδειξη του εννόμου συμφέροντός του ο αιτών προσκόμισε πριν από τη συζήτηση το 1403/1989 συμβόλαιο γονικής παροχής ακινήτων του συμβολαιογράφου Ιωαννίνων Σωτ. Συγκούνα. Με τα δεδομένα αυτά ο αιτών με έννομο συμφέρον ασκεί την κρινόμενη αίτηση μόνον, όμως, κατά το μέρος που η προσβαλλόμενη απόφαση της Γενικής Γραμματέως της Περιφέρειας Ηπείρου αφορά το προαναφερθέν ακίνητο. Εξάλλου, η κρινόμενη αίτηση ασκήθηκε εμπροθέσμως, εφόσον από τα στοιχεία του φακέλου δεν προκύπτει κοινοποίηση ή γνώση της προσβαλλόμενης πράξης από τον αιτούντα σε χρόνο προγενέστερο των εξήντα ημερών από την άσκηση της αίτησης.
  5. Επειδή, στο άρθρο 966 του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α΄ 164),

- τιτλοφορούμενο «Πράγματα εκτός συναλλαγής», ορίζεται ότι «Πράγματα εκτός συναλλαγής είναι τα κοινά σε όλους, τα κοινόχρηστα και τα προορισμένα στην εξυπηρέτηση δημόσιων, δημοτικών, κοινοτικών ή θρησκευτικών σκοπών», στο άρθρο 967, υπό τον τίτλο «Κοινόχρηστα» ορίζεται ότι «Πράγματα κοινής χρήσης είναι ιδίως τα νερά με ελεύθερη και άενη ροή, οι δρόμοι, οι πλατείες, οι γιαλοί, τα λιμάνια και οι όρμοι, οι όχθες πλεύσιμων ποταμών, οι μεγάλες λίμνες και οι όχθες τους», στο άρθρο 968, που ρυθμίζει την κυριότητα σε κοινόχρηστα πράγματα, προβλέπεται ότι «Τα κοινόχρηστα πράγματα, εφόσον δεν ανήκουν σε δήμο ή κοινότητα, ή ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά, ανήκουν στο δημόσιο» και στο άρθρο 970 ορίζεται ότι «Σε κοινόχρηστα πράγματα μπορούν να αποκτηθούν με παραχώρηση της αρχής κατά τους όρους του νόμου ιδιαίτερα ιδιωτικά δικαιώματα εφόσον με τα δικαιώματα αυτά εξυπηρετείται ή δεν αναιρείται η κοινή χρήση». Εξάλλου, ο α.ν. 2344/1940 «Περί αιγιαλού και παραλίας» (Α΄ 154) όριζε στο άρθρο 26α υπό τον τίτλο «Όχθες και παρόχθια ζώνη πλευσίμων ποταμών και μεγάλων λιμνών», το οποίο προστέθηκε με το άρθρο 4 παρ. 3 του ν. 2386/1996 (Α΄ 43), τα ακόλουθα: «1. Οι όχθες των πλευσίμων ποταμών και των μεγάλων λιμνών, δηλαδή η χερσαία ζώνη που περιστοιχίζει αυτούς, η οποία βρέχεται από τις μέγιστες αλλά συνήθεις αναβάσεις των υδάτων τους, είναι κτήματα κοινόχρηστα, ανήκουν στο Δημόσιο το οποίο προστατεύει και διαχειρίζεται αυτά. 2. Επιτρέπεται, με τις προϋποθέσεις της παραγράφου 1 του άρθρου 5 του παρόντος, η διαπλάτυνση της όχθης της προηγούμενης παραγράφου, με την προσθήκη λωρίδας γης, πλάτους μέχρι πενήντα (50) μέτρων, που αρχίζει από το προς την ξηρά όριο της όχθης. 3. Η κατά την προηγούμενη παράγραφο λωρίδα γης που προσαυξάνει την όχθη, καλείται “παρόχθια ζώνη”. 4. Οι διατάξεις του παρόντος νόμου, περί καθορισμού της οριογραμμής αιγιαλού και παραλίας και του παλαιού αιγιαλού ως και περί της διοίκησης, διαχείρισης και προστασίας τούτων, εφαρμόζονται ανάλογα και για τις όχθες και τις παρόχθιες ζώνες των μεγάλων λιμνών και των πλευσίμων ποταμών. 5. Προκειμένου να καθορισθεί η οριογραμμή όχθης ή παρόχθιας ζώνης, αντί του λιμενάρχη, στην αρμόδια Επιτροπή συμμετέχει ως μέλος ο Προϊστάμενος της Δ/σης Γεωργίας της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης».
6. Επειδή, στο άρθρο 1 του ν. 2971/2001 (Α΄ 285), όπως ο νόμος αυτός ίσχυε κατά τον χρόνο έκδοσης της προσβαλλόμενης απόφασης και ο οποίος αντικατέστησε τον προαναφερθέντα α.ν. 2344/1940, ορίζεται ότι «1. “Αιγιαλός” [...] 4. “Όχθη” των μεγάλων λιμνών και των πλευσίμων ποταμών είναι η χερσαία ζώνη, που περιστοιχίζει αυτούς και βρέχεται από τις μεγαλύτερες αλλά συνήθεις αναβάσεις των υδάτων τους. 5. “Παρόχθια ζώνη” των μεγάλων λιμνών και των πλευσίμων ποταμών είναι η με τη συνδρομή των προϋποθέσεων της παραγράφου 2 προστιθέμενη στην όχθη ζώνη ξηράς, που καθορίζεται σε πλάτος μέχρι και πενήντα (50) μέτρα από το προς την ξηρά όριο της όχθης. 6. “Παλαιά όχθη” των μεγάλων λιμνών και των πλευσίμων

ποταμών είναι η ζώνη της ξηράς, που προέκυψε από τη μετακίνηση της οριογραμμής της όχθης των μεγάλων λιμνών και πλευσίμων ποταμών», στο δε άρθρο 31 του αυτού νόμου, τιτλοφορούμενο «Ανάλογη εφαρμογή διατάξεων», ορίζεται ότι «1. Οι διατάξεις του νόμου αυτού για τον καθορισμό του αιγιαλού, παλαιού αιγιαλού και παραλίας, ως και οι διατάξεις για τη διοίκηση, διαχείριση και προστασία τούτων εφαρμόζονται αναλόγως και για τις όχθες, τις παλαιές όχθες και τις παρόχθιες ζώνες των μεγάλων λιμνών και των πλευσίμων ποταμών με τις ακόλουθες παρεκκλίσεις. Για τις παραχωρήσεις που αναφέρονται στο άρθρο 14 δεν απαιτείται γνώμη του Γενικού Επιτελείου Ναυτικού (Γ.Ε.Ν.) και του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας (Υ.Ε.Ν.). Για τον καθορισμό της όχθης, παλαιάς όχθης και παρόχθιας ζώνης δεν απαιτείται γνώμη του Γ.Ε.Ν. και στην Επιτροπή του άρθρου 3 αντί του εκπροσώπου του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας συμμετέχει, ως μέλος, υπάλληλος της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης με ειδικότητα γεωπόνου, ιχθυολόγου ή δασολόγου και ως πέμπτο μέλος, υδραυλικός μηχανικός της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης ή του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (Τ.Ε.Ε.). 2. Σε διώρυγες, διαύλους, τεχνητούς λιμένες, που δημιουργούνται από φυσικά ή τεχνητά αίτια στην ξηρά με είσοδο της θάλασσας και είναι πλευσίμοι, εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις του παρόντος νόμου». Εξάλλου, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 2 του αυτού ν. 2971/2001, ο αιγιαλός, η παραλία, η όχθη και η παρόχθια ζώνη είναι πράγματα κοινόχρηστα και ανήκουν κατά κυριότητα στο Δημόσιο, το οποίο τα προστατεύει και τα διαχειρίζεται (παρ. 1), η προστασία του οικοσυστήματος των ζωνών αυτών είναι ευθύνη του Κράτους (παρ. 2), ο κύριος προορισμός των ζωνών αυτών είναι η ελεύθερη και ακώλυτη πρόσβαση προς αυτές, ενώ κατ' εξαίρεση ο αιγιαλός, η παραλία, η όχθη και η παρόχθια ζώνη μπορούν να χρησιμεύσουν για κοινωφελείς περιβαλλοντικούς και πολιτιστικούς σκοπούς και για απλή χρήση της παραγράφου 1 του άρθρου 13, καθώς επίσης και για την εξυπηρέτηση υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος (παρ. 3). Κατά το ίδιο άρθρο 2 δεν επιτρέπεται στις ανωτέρω ζώνες η κατασκευή κτισμάτων και εν γένει κατασκευασμάτων, με εξαίρεση εκείνα, με τα οποία επιδιώκεται η εξυπηρέτηση σκοπού δημοσίου συμφέροντος, σύμφωνα με την παράγραφο 3 (παρ. 4) και ο παλαιός αιγιαλός και η παλαιά όχθη ανήκουν στην ιδιωτική περιουσία του Δημοσίου και καταγράφονται ως δημόσια κτήματα (παρ. 5), στο δε άρθρο 3 παρ. 1 προβλέπεται ότι «Ο καθορισμός των ορίων του αιγιαλού, της παραλίας και του παλαιού αιγιαλού γίνεται από Επιτροπή, η οποία συγκροτείται σε επίπεδο νομού με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών [...]». Ακολουθώντας, στο μεν άρθρο 4 του αυτού νόμου ορίζεται ότι «1. Η οριογραμμή του αιγιαλού χαράσσεται από την Επιτροπή του άρθρου 3 ως πολυγωνική γραμμή πλησιέστερη στην πραγματική φυσική γραμμή και απεικονίζεται στο σχετικό διάγραμμα με ερυθρό χρώμα. Οι οριογραμμές της παραλίας και του παλαιού αιγιαλού απεικονίζονται με κίτρινο και κυανούν χρώμα αντίστοιχα. Οι κορυφές των πολυγωνικών γραμμών έχουν

ορθογώνιες συντεταγμένες εξαρτημένες από το τριγωνομετρικό δίκτυο της χώρας. 2. Η χάραξη γίνεται σε κτηματογραφικό - υψομετρικό διάγραμμα, με κλίμακα τουλάχιστον 1:1000 στο οποίο αποτυπώνονται και τα όρια των περιλαμβανόμενων επί μέρους ιδιοκτησιών και οι εικαζόμενοι κύριοι αυτών. Το διάγραμμα αυτό είναι εξαρτημένο από το τριγωνομετρικό δίκτυο της χώρας, αναφέρεται σε μήκος ακτής τουλάχιστον πεντακοσίων (500) μέτρων ή περισσοτέρων, εφόσον το τμήμα που απομένει μέχρι το επόμενο καθορισμένο τμήμα δεν υπερβαίνει τα διακόσια (200) μέτρα, και συντάσσεται από φορείς του δημόσιου τομέα, οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) ή ιδιώτες μηχανικούς, που έχουν από το νόμο το δικαίωμα για τη σύνταξη τέτοιων διαγραμμάτων. Στην τελευταία περίπτωση το διάγραμμα συνοδεύεται από την απόδειξη παροχής υπηρεσιών του συντάκτη του και ελέγχεται και θεωρείται για την ακρίβειά του από μηχανικό της Κτηματικής Υπηρεσίας και ελλείψει αυτού από την Τ.Υ.Δ.Κ. του νομού. 3. Η Επιτροπή του άρθρου 3 παράλληλα με τη χάραξη των οριογραμμών συντάσσει υποχρεωτικά έκθεση, που συνοδεύεται από το σχετικό διάγραμμα. 4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων καθορίζονται οι τεχνικές προδιαγραφές για τη σύνταξη του διαγράμματος και κάθε άλλη λεπτομέρεια για την εφαρμογή του άρθρου αυτού», στο δε άρθρο 5, όπως το άρθρο αυτό ίσχυε πριν από την τροποποίησή του με το άρθρο 113 του ν. 3978/2011 (Α΄ 137), ορίζεται ότι «1. Εκτός της δυνατότητας της αυτεπάγγελτης κίνησης της διαδικασίας, όποιος ενδιαφέρεται για τον καθορισμό αιγιαλού και παραλίας, απευθύνεται στην αρμόδια Κτηματική Υπηρεσία, η οποία μέσα σε πέντε (5) ημέρες από την υποβολή σχετικής αίτησης ενημερώνει τον ενδιαφερόμενο αν έχει ήδη γίνει καθορισμός. Σε περίπτωση, που δεν έχει γίνει ο καθορισμός αιγιαλού και παραλίας, ο ενδιαφερόμενος δύναται να υποβάλει στην Κτηματική Υπηρεσία αίτηση καθορισμού και τοπογραφικό διάγραμμα σύμφωνα με τις προδιαγραφές του άρθρου 4. 2. Αν το διάγραμμα έχει συνταχθεί από ιδιώτη μηχανικό, η Κτηματική Υπηρεσία μεριμνά για τον έλεγχο και τη θεώρησή του εντός μηνός από την υποβολή του και στη συνέχεια το θέμα εισάγεται ενώπιον της Επιτροπής στην πρώτη τακτική συνεδρίασή της. 3. Η Επιτροπή καθορίζει τις οριογραμμές του αιγιαλού, της παραλίας και του παλαιού αιγιαλού εντός μηνός από την εισαγωγή της υπόθεσης σε αυτήν και συντάσσει σχετική έκθεση. Η Επιτροπή καθορίζει την παλαιά θέση του αιγιαλού, που υπήρχε μέχρι το έτος 1884 αν υφίστανται κατοχές ιδιωτών, αλλά και προγενέστερα εάν δεν υφίστανται τέτοιες κατοχές, εφόσον η θέση του παλαιού αιγιαλού προκύπτει από ενδείξεις επί του εδάφους ή άλλα αποδεικτικά στοιχεία εξαιρουμένων των μαρτυρικών καταθέσεων. 4. Δεν μπορούν να περιληφθούν οικίες ή κτίσματα εντός της ζώνης του αιγιαλού, του οποίου για πρώτη φορά χαράσσεται η οριογραμμή, εφόσον έχει γίνει διάβρωση της ακτής πριν από τη χάραξη και τα κτίσματα είχαν ανεγερθεί πριν από τη διάβρωση και εκτός του τμήματος

μέχρι του οποίου έφθανε άλλοτε η θάλασσα κατά τις μεγαλύτερες αλλά συνήθεις αναβάσεις των κυμάτων της. Τα κτίσματα αυτά δύναται να απαλλοτριώνονται σύμφωνα με το άρθρο 7 του νόμου αυτού. 5. Η έκθεση και το διάγραμμα επικυρώνονται [...] με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών [και ήδη του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης, βλ. άρθρο 113 παρ. 2 του ν. 3978/2011] και δημοσιεύονται μαζί με την επικυρωτική αυτή απόφαση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως [...] Η έκθεση και το διάγραμμα αναρτώνται στο δημοτικό ή κοινοτικό κατάστημα του αρμόδιου κατά τόπου δήμου ή κοινότητας για τρεις (3) τουλάχιστον μήνες [...]». Περαιτέρω, στο άρθρο 6 του νόμου, υπό τον τίτλο «Στοιχεία για τον καθορισμό του παλαιού αιγιαλού», προβλέπεται ότι «Η Επιτροπή αναζητά και συνεκτιμά όλα τα απαιτούμενα για την ακριβή οριοθέτηση του παλαιού αιγιαλού στοιχεία, τα οποία και παραθέτει στην έκθεσή της, ιδίως φυσικές ενδείξεις (όπως το αμμώδες, ελώδες ή βαλτώδες εκτάσεων συνεχόμενων του αιγιαλού), αεροφωτογραφίες, χάρτες και διαγράμματα διαφόρων ετών, γεωλογικές μελέτες», στο άρθρο 7 ορίζεται ότι «1. Η Επιτροπή του άρθρου 3 ταυτόχρονα με τον προσδιορισμό και τη χάραξη του αιγιαλού προσδιορίζει και την παραλία, εφόσον κρίνεται απαραίτητο για να εξυπηρετηθεί ο σκοπός της παραγράφου 2 του άρθρου 1. Η παραλία χαράσσεται στο ίδιο διάγραμμα για τον αιγιαλό με κίτρινη πολυγωνική γραμμή [...]» και στο άρθρο 8 παρ. 1, στο οποίο προβλέπονται οι περιπτώσεις υποχρεωτικής χάραξης αιγιαλού-παραλίας, ορίζεται ότι «Με την επιφύλαξη του άρθρου 17, πριν από την έγκριση ή επέκταση του σχεδίου πόλης ή από οποιαδήποτε εκποίηση ή παραχώρηση δημόσιου κτήματος ή από την εκτέλεση λιμενικών, βιομηχανικών, τουριστικών και συγκοινωνιακών έργων ή από την έκδοση άδειας για οικοδομικές εργασίες, εφόσον οι πράξεις αυτές αναφέρονται σε ακίνητα, που απέχουν μέχρι εκατό (100) μέτρα από την ακτογραμμή, απαιτείται να γίνει, με ποινή ακυρότητας των πράξεων αυτών, ο καθορισμός του αιγιαλού και της παραλίας στην περιοχή αυτή [...]». Επίσης, στο άρθρο 9 του ίδιου νόμου ορίζεται ότι «1. Η Επιτροπή για τη χάραξη της οριογραμμής του αιγιαλού και της παραλίας λαμβάνει υπόψη της ύστερα από αυτοψία τις φυσικές και λοιπές ενδείξεις, που επηρεάζουν το πλάτος του αιγιαλού και της παραλίας και ενδεικτικά: α) τη γεωμορφολογία του εδάφους, αναφορικά με κατηγορίες υψηλών και χαμηλών ακτών, τη σύστασή του, καθώς και το φυσικό όριο βλάστησης, β) την ύπαρξη, τα όρια και το είδος των παράκτιων φυσικών πόρων, γ) τα πορίσματα από την εκτίμηση των μετεωρολογικών στοιχείων της περιοχής, δ) τη μορφολογία του πυθμένα, ε) τον τομέα ανάπτυξης κυματισμού σε σχέση με το μέτωπο της ακτής, στ) την ύπαρξη τεχνικών έργων στην περιοχή, που νομίμως υφίστανται, ζ) τις τυχόν εγκεκριμένες χωροταξικές κατευθύνσεις και χρήσεις γης που επηρεάζουν την παράκτια ζώνη, η) την ύπαρξη δημόσιων κτημάτων κάθε κατηγορίας που βρίσκονται σε άμεση γειτνίαση με την παράκτια ζώνη, θ) τυχόν υφιστάμενο Κτηματολόγιο και ι) την ύπαρξη ευπαθών οικοσυστημάτων και

- προστατευόμενων περιοχών. 2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων καθορίζονται οι προδιαγραφές και λοιπές λεπτομέρειες για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου», στο άρθρο 15 παρ. 1 ορίζεται ότι «Οι παραχωρήσεις αιγιαλού, παραλίας, όχθης και παρόχθιας ζώνης υπόκεινται πάντοτε σε μονομερή ανάκληση από το Δημόσιο για λόγους δημόσιου συμφέροντος, εθνικής άμυνας, συγκοινωνιακούς, δημόσιας τάξης και ασφάλειας ή δημόσιας υγείας και προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος. [...]» και στο άρθρο 29 παρ. 1, το οποίο προβλέπει τις διοικητικές και ποινικές κυρώσεις, ορίζεται ότι «Όποιος χωρίς άδεια ή με υπέρβαση αυτής ή με άδεια που εκδίδεται κατά παράβαση του νόμου αυτού επιφέρει στον αιγιαλό, την παραλία, τη θάλασσα, τον πυθμένα, τη ζώνη λιμένα, τη μεγάλη λίμνη, πλεύσιμο ποταμό, όχθη ή παρόχθια ζώνη μεγάλης λίμνης ή πλεύσιμο ποταμού οποιαδήποτε μεταβολή με την κατασκευή, τροποποίηση ή καταστροφή έργων ή του εδάφους ή του πυθμένα με τη λήψη χώματος, λίθων ή άμμου ή με οποιονδήποτε άλλον τρόπο, ανεξάρτητα αν με τον τρόπο αυτόν επήλθε ζημιά σε οποιονδήποτε, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και με τα πρόστιμα που επιβάλλονται διοικητικά σύμφωνα με την παράγραφο 23 του άρθρου 3 του ν. 2242/1994, που εφαρμόζεται κατά τα λοιπά. Τα πρόστιμα του προηγούμενου εδαφίου επιβάλλονται, όσον αφορά τις όχθες μεγάλων λιμνών και πλεύσιμων ποταμών, από την αρμόδια κατά τόπο Κτηματική Υπηρεσία». Τέλος, κατ' επίκληση της ως άνω εξουσιοδοτικής διάταξης του άρθρου 9 παρ. 2 του ν. 2971/2001 εκδόθηκε η 1089532π.ε./8205π.ε./ Β0010/20.4.2005 κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (Β' 595), με την οποία προσδιορίστηκαν αναλυτικά τα στοιχεία που λαμβάνει υπόψη η Επιτροπή προκειμένου να προβεί στη χάραξη των οριογραμμών αιγιαλού και παραλίας, στα οποία περιλαμβάνονται η γεωμορφολογία του εδάφους (άρθρο 1), τα μετεωρολογικά στοιχεία της περιοχής (άρθρο 2), τα κυματικά στοιχεία της περιοχής (άρθρο 3) και η ύπαρξη τεχνικών έργων που νομίμως υφίστανται (άρθρο 4), προβλέπεται δε ότι ένα τεχνικό έργο επηρεάζει κατά κανόνα το κυματικό πεδίο και κατ' επέκταση την ανάβαση του κυματισμού, ότι διαμορφώνει άμεσα ή έμμεσα την ακτή και περαιτέρω τη ζώνη του αιγιαλού και ότι για να ληφθεί υπόψη το τεχνικό έργο από την επιτροπή του άρθρου 3 του ν. 2971/2001, θα πρέπει αυτό να είναι νόμιμο (παρ. 1 και 2 άρθρου 4), τα δε στοιχεία καθορισμού της παραλίας, προβλέπονται στο άρθρο 5 της ανωτέρω κ.υ.α.
7. Επειδή, με τις ανωτέρω διατάξεις του ν. 2971/2001, αλλά και με τις αντίστοιχες διατάξεις του α.ν. 2344/1940 που ίσχυαν υπό το προγενέστερο νομοθετικό καθεστώς, θεσπίζεται διοικητική διαδικασία για τον, κατά δέσμια αρμοδιότητα, καθορισμό της οριογραμμής του αιγιαλού ή της όχθης μεγάλων λιμνών ως φυσικού φαινομένου, δηλαδή της μέγιστης αλλά συνήθους αναβάσεως των χειμερινών κυμάτων σε δεδομένη χερσαία ζώνη. Η διαπίστωση

αυτή μπορεί να γίνει με οποιοδήποτε πρόσφορο, κατά τα δεδομένα της κοινής ή της επιστημονικής πείρας, μέσο, όπως είναι και η αυτοψία των μελών της οικείας επιτροπής καθορισμού ορίων. Περαιτέρω, η ανάγκη δημιουργίας, με διοικητική πράξη, ζώνης παραλίας ή παρόχθιας ζώνης μεγάλης λίμνης πρέπει να διαπιστώνεται από τη Διοίκηση κατά τρόπο σαφή και αιτιολογημένο, ενόψει της φύσης της συνεχόμενης προς τον αιγιαλό ή την όχθη ξηράς και της αδυναμίας να εξυπηρετηθεί από τον αιγιαλό ή την όχθη ο σκοπός του νόμου, δηλαδή η επικοινωνία της ξηράς με τη θάλασσα ή τη λίμνη και αντίστροφα. Η ανάγκη, εξάλλου, για τη δημιουργία παραλίας ή παρόχθιας ζώνης μπορεί να προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, όπως είναι το προς τούτο συνταχθέν διάγραμμα και η μορφολογία της περιοχής που εμφανίζεται σ' αυτό, στα οποία είναι δυνατόν να στηριχθεί ευθέως ο ακυρωτικός δικαστής κατά τον έλεγχο νομιμότητας της οικείας διοικητικής πράξης (πρβλ. ΣτΕ 3906/2012, 4513/2009, 3288/2008, 3615/2007 7μ.). Περαιτέρω, κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων του ν. 2971/2001 καθιερώνεται διοικητική διαδικασία οριοθέτησης της δημόσιας κτήσης, που προκύπτει από τη μετατόπιση της ακτογραμμής προς τη θάλασσα ή τη μετακίνηση της οριογραμμής της όχθης των μεγάλων λιμνών και των πλεύσιμων ποταμών. Έτσι, όταν κατά τον καθορισμό των ορίων του σημερινού αιγιαλού ή της όχθης είναι φανερή, λόγω γεωφυσικών φαινομένων ή διεργασιών, όπως είναι οι προσχώσεις, ή άλλων αιτίων, η δημιουργία νέας χερσαίας ζώνης με παράλληλη βαθμιαία υποχώρηση της θάλασσας ή μετακίνηση της όχθης, η οικεία επιτροπή προβαίνει στον καθορισμό της οριογραμμής του παλαιού αιγιαλού ή, αντιστοίχως, της παλαιάς όχθης, επί τη βάση φυσικών ενδείξεων, αεροφωτογραφιών, χαρτών, διαγραμμάτων διαφόρων ετών και γεωλογικών μελετών, δηλαδή στηριζόμενη σε ενδείξεις επιστημονικά τεκμηριωμένες ή σε άλλα αποδεικτικά στοιχεία, εξαιρουμένων, σε αντίθεση με όσα ίσχυαν υπό το καθεστώς του α.ν. 2344/1940, των μαρτυρικών καταθέσεων (πρβλ. ΣτΕ 4499/2012). Εν όψει της φύσης του τμήματος αυτού της ξηράς, ως ανεπίδεκτου κτήσης ιδιωτικών δικαιωμάτων όταν καταλαμβάνονταν από τις κατά τα ανωτέρω αναβάσεις των χειμέριων κυμάτων, μετά την επέκταση των ορίων της ακτογραμμής προς τη θάλασσα ή τη μετακίνηση της οριογραμμής της όχθης τούτο καθίσταται τμήμα της δημόσιας κτήσης (πρβλ. ΣτΕ 4908/2013, 4499/2012, 1159/2009 κ.ά.).

8. Επειδή, εν προκειμένω, από τα στοιχεία του φακέλου, στα οποία περιλαμβάνεται και το 287/22.3.2012 έγγραφο της Κτηματικής Υπηρεσίας Ιωαννίνων με το οποίο διαβιβάσθηκαν οι απόψεις της Διοίκησης στο Συμβούλιο της Επικρατείας, προκύπτουν τα εξής: Με την 22943/5.6.2003 κ.υ.α. του Υπουργού Ανάπτυξης και των Υφυπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και Γεωργίας (Δ' 649), χαρακτηρίσθηκε, κατ' επίκληση των διατάξεων του ν. 1650/1986, ως περιοχή οικοανάπτυξης η χερσαία και υδάτινη περιοχή της λίμνης Παμβώτιδας Ιωαννίνων καθώς και η περιοχή που

βρίσκεται εκτός σχεδίου και εκτός ορίων οικισμών προϋφισταμένων του έτους 1923 και οικισμών κάτω των 2.000 κατοίκων των Δήμων Ιωαννιτών, Ανατολής, Παμβώτιδας, Πασσαρώνος, Περάματος και της Κοινότητας Νήσου Ιωαννίνων, καθορίσθηκε επίσης ζώνη προστασίας της περιοχής αυτής, ορίσθηκαν χρήσεις γης, κατώτατο όριο κατάτμησης και αρτιότητας και όροι και περιορισμοί δόμησης. Στη συνέχεια, με την 46003/19.11.2003 όμοια κ.υ.α. (Δ' 1250), τροποποιήθηκε η ανωτέρω απόφαση ως προς τις χρήσεις γης, τους όρους και περιορισμούς δόμησης στην περιφερειακή ζώνη προστασίας. Οι ανωτέρω κοινές υπουργικές αποφάσεις ακυρώθηκαν μεταγενεστέρως, μετά από αίτηση του σωματείου «Σύλλογος Προστασίας Περιβάλλοντος Ιωαννίνων», με την απόφαση 3595/2007 7μ. του Συμβουλίου της Επικρατείας. Εξάλλου, ως προς τη διαδικασία έκδοσης της προσβαλλόμενης εν προκειμένω πράξης κατ' εφαρμογήν του προαναφερθέντος ν. 2971/2001, από τα σχετικά διαγράμματα που υπάρχουν στον φάκελο προκύπτει ότι το έτος 1933 πραγματοποιήθηκε διανομή ακινήτων στην περιοχή «ΜΠΡΑΚΜΑΔΙ ΚΑΣΤΡΙΤΣΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ», το έτος 1948 πραγματοποιήθηκε διανομή στην περιοχή «ΑΡΔΟΜΙΣΤΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ» και το έτος 1952 ανασυντάχθηκαν οι οριστικές μελέτες αρδευτικών έργων στις παραλίμνιες περιοχές της λίμνης Παμβώτιδας. Με την κοινή απόφαση Σ.35/26.1.1962 των Υπουργών Οικονομικών και Δημοσίων Έργων «Περί αναγκαστικής απαλλοτριώσεως κτημάτων προς κατασκευή αρδευτικού και αποστραγγιστικού δικτύου περιοχής Α' και Β' λεκάνης Ιωαννίνων» (Δ' 13) απαλλοτριώθηκε λόγω δημόσιας ωφέλειας έκταση 4.543.000 τ.μ. για την κατασκευή αρδευτικού και αποστραγγιστικού δικτύου περιοχής Α' και Β' λεκάνης Ιωαννίνων. Εν συνεχεία, μετά από ανάθεση της σχετικής μελέτης από το Υπουργείο Συντονισμού, εκπονήθηκε μελέτη οικονομικής σκοπιμότητας «Αρδευτικά έργα πεδιάδος Ιωαννίνων» (1966), στην οποία περιγράφονται ο σκοπός του έργου, τα προτεινόμενα έργα, οι δαπάνες, η χρηματοδότηση, οι φορείς των έργων και προβλέπεται ότι η κατασκευή των έργων θα γίνει από το Υπουργείο Δημοσίων Έργων. Στην ίδια μελέτη αναφέρεται (σελ. 0-2) ότι «...Δια των προτεινομένων έργων προβλέπεται η άρδευσις ολοκλήρου της πεδιάδος των Ιωαννίνων είτε δια καταιονισμού (2.713 εκτ.) είτε δι' επιφανειακής αρδεύσεως (3.247 εκτ.). Το απαιτούμενον δια τας αρδεύσεις ύδωρ (34,5 εκατ. μ³) θα αντλήται κυρίως εκ της λίμνης Παμβώτιδος και δευτερευόντως από πηγάς δια τεσσάρων αντλιοστασίων. Προβλέπεται επίσης πλήρες αποστραγγιστικόν-αποχετευτικόν δίκτυον προς συμπλήρωσιν των ήδη κατασκευασθέντων βασικών αποχετευτικών έργων (Σήραγγες Λαψίστης και Λαγκάτσης, Κεντρική Συλλεκτήριος Τάφρος Λαψίστης κ.λπ.). Η αποστράγγισις και η αποχέτευσις εξυπηρετούνται δια βαρύτητος, πλην χαμηλής περιοχής 470 εκτ. παρά την Ν. όχθην της λίμνης, η οποία αποστραγγίζεται και της οποίας τα όμβρια ύδατα αποχετεύονται δι' αντλήσεως προς την λίμνην Παμβώτιδα...». Στην εν λόγω μελέτη αναφέρεται, ακόμη, ότι σχετικά με το θέμα της αξιοποίησης της

πεδιάδας Ιωαννίνων έχουν εκπονηθεί κατά καιρούς διάφορες μελέτες, στις οποίες περιλαμβάνονται το προκαταρκτικό υπόμνημα αποξηράνσεως λίμνης Λαψίστης 1931 του Μ. MacDonald, τα οριστικά σχέδια αποξηράνσεως της ανωτέρω λίμνης έτους 1932 του ιδίου, η προμελέτη εγγειοβελτιωτικών έργων λεκάνης Ιωαννίνων 1950 του Δ. Βασιλάτου, η εδαφολογική μελέτη έτους 1952 των Ι. Καντακουζηνού και Φ. Φουντούκη, οι οριστικές μελέτες αρδευτικών-αποστραγγιστικών έργων ετών 1951 και 1954 του Γ. Μπουσίου και 1961-1965 των Κ.Μ. Ζέρη και Σ.Α. Δάλλα και ότι ερευνητικές εργασίες (γεωτρήσεις κ.λπ.) έχουν εκτελεσθεί στις θέσεις των προβλεπόμενων αντλιοστασίων και των έργων διαμόρφωσης της παραλίμνιας ζώνης της πόλης των Ιωαννίνων. Περαιτέρω, στο κεφάλαιο 1.6.5 «Λίμναι - Έλη - α. Λίμνη Παμβώτις» (σελ. 1-13) της μελέτης αναφέρεται ότι «[...] Η μέση στάθμη της λίμνης είναι το υψόμετρο +469,60 ενώ η κατωτάτη στάθμη του πυθμένος της λίμνης ευρίσκεται εις στάθμη +462,70. Ούτω το μέγιστον βάθος της λίμνης ανέρχεται εις 6,90 μ. [...]», παρατίθενται δε και οι ημερήσιες συστηματικές καταμετρήσεις της στάθμης της λίμνης Παμβώτιδος για τις περιόδους 1930-1941 και 1949-1962. Επίσης, για τα «Αντιπλημμυρικά έργα» στο κεφάλαιο 4.3 (σελ. 4-6) της μελέτης αναφέρονται, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα: «Η αντιπλημμυρική προστασία της περιοχής η οποία επετεύχθη εις πρώτον στάδιον δια της κατασκευής των προαναφερθέντων βασικών έργων (σήραγξ Λαψίστης, Λαγκάτσης κ.λπ.) βελτιούται έτι περαιτέρω δια της προβλεπομένης διευθετήσεως των διαρρεόντων την περιοχήν χειμάρρων [...] Δια του κεντρικού ρυθμιστού εκροών της λίμνης Παμβώτιδος, κατασκευαζομένου παρά το χωρίον Πέραμα, επιτυγχάνεται η διατήρησις της στάθμης της λίμνης εις επιθυμητόν υψόμετρον και η ρύθμισις των πλημμυρικών εκροών προς την σήραγγα Λαψίστης. Εις την λίμνην Παμβώτιδα συρρέουν αι απορροαί ολικής λεκάνης 222,8 τ.χ. περιλαμβανομένου και του καθρέπτου της λίμνης. Η Α.Σ.Υ. της λίμνης ωρίσθη εις το υψόμετρον 470,20. Δια του ρυθμιστού εκροών της Παμβώτιδος παρά το χωρίον Πέραμα επιτυγχάνεται η υπερχειλίσις των επί πλέον υδάτων των βροχοπτώσεων προς την Κ.Σ.Τ. Λαψίστης και εκείθεν δια της σήραγγος Λαψίστης προς τον ποταμόν Καλαμάν. Δεδομένου ότι η διοχετευτικότητα της σήραγγος Λαψίστης είναι περιορισμένη, μη επαρκούσα δια την κανονική άνευ κατακλύσεως αποχέτευσιν της ίδιας λεκάνης, αι υπό κανονικάς συνθήκας εκροαί της Παμβώτιδος προς την σήραγγα Λαψίστης καθωρίσθησαν εις 40 μ³/δλ. Ούτω ο συρρέων εις την Παμβώτιδα όγκος ύδατος θα υφίσταται ανάσχεσιν εις την λίμνην, της οποίας η στάθμη θα ανέρχεται υψηλότερον της καθωρισθείσας στάθμης υπερχειλίσεως 470,20 και μέχρι μιας ανεκτής ανωτάτης στάθμης ανασχέσεως 470,70 επί χρονικόν διάστημα 6,5 ημερών. Η ανύψωσις της στάθμης της λίμνης μέχρι της ανωτάτης ανεκτής στάθμης 470,70 αντικρύζει επιτυχώς συρροάς υπό συχνότητα άπαξ ανά δεκαετίαν. Εις περιπτώσεις πλέον επικινδύνων συρροών θα πρέπη αναγκαστικώς να αποφορτίζωνται προς

Λαψίσταν μεγαλύτεραι ποσότητες ύδατος (μέχρι 80 μ³/δλ) έστω και εάν αι εκεί επικρατούσαι συνθήκαι δεν είναι ευνοϊκάι καθ' όσον υπέρβασις τησ στάθμησ ταύτησ τησ λίμνησ δεν νομίζομεν ότι θα πρέπη να επιτραπή διότι θα κατεκλύζοντο τότε αι παραλίμνιοι οδοί τησ πόλεωσ [...]. Περαιτέρω, στο κεφάλαιο 4.4.1,5 «Ειδικά τεχνικά έργα - γ. Ρυθμιστής στάθμησ λίμνησ Παμβώτιδοσ» (σελ. 4-10 επόμ.) τησ μελέτησ αναφέρεται ότι «Ο ρυθμιστής στάθμησ λίμνησ Παμβώτιδοσ θα κατασκευασθή παρά το χωρίον Πέραμα δια να επιτευχθή η διατήρησις τησ μεγίστησ στάθμησ τησ λίμνησ εις το καθορισθέν υψόμετρον +470,20, η δε μεγίστη στάθμη ανασχέσεωσ εις το +470,70 [...] Το θυρόφραγμα θ' ανυψούται μέσω ηλεκτροκινητήροσ όταν η στάθμη τησ λίμνησ ανέρχεται επικινδύνωσ ή όταν κρίνεται απαραίτητον ν' αυξηθή η ανασχετική ικανότησ τησ λίμνησ καταβιβαζομένησ τησ στάθμησ αυτήσ κάτω του 470,20». Στη συνέχεια, ορισμένοι κάτοικοι των Λογγάδων Ιωαννίνων (Βασίλειοσ Ν. Αξούργοσ κ.λπ.) υπέβαλαν στον Υπουργό Γεωργίασ το από 30.10.1968 υπόμνημα στο οποίο, μεταξύ άλλων, αναφέρουν ότι «Δια την επάρκεια όμως ύδατοσ προς άρδευσιν ολοκλήρου του λεκανοπεδίου Ιωαννίνων, αι αρμόδια Υπηρεσίαι έκρινον ωσ αναγκαία την ανύψωσιν τησ στάθμησ τησ λίμνησ (Παμβώτιδοσ) από το 469,50 χειμερινόν υψόμετρον τησ εις 470,70 έως 471 μ. ... με αποτέλεσμα να κατακλυσθώσιν αενάωσ πλέον τα πέριξ τησ λίμνησ κτήματά μας» και ζήτησαν να εξετασθεί η δυνατότητα τησ αναπροσαρμογήσ του εκτελουμένου άρδευτικού έργου και να μην ανυψωθεί η στάθμη τησ λίμνησ. Σύμφωνα με το σχετικό διάγραμμα, το έτοσ 1973 πραγματοποιήθηκε αναδασμόσ ακινήτων στην περιοχή «ΚΑΣΤΡΙΤΣΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ», μεταγενεστέρωσ δε άλλοι κάτοικοι των Λογγάδων Ιωαννίνων (Δημ. Κάκαβοσ κ.λπ.) υπέβαλαν στον Υπουργό Δημοσίων Έργων το από 21.6.1975 υπόμνημα με το οποίο ζήτησαν εκ νέου να μην ανυψωθεί η στάθμη τησ λίμνησ από το υψόμετρο των 469,50 μ., διότι τούτο θα είχε ωσ συνέπεια την εξαφάνιση των κτημάτων τουσ από τα ύδατα. Στο προαναφερθέν 287/22.3.2012 έγγραφο των απόψεων τησ Διοίκησησ εκτίθεται ότι, σύμφωνα με την ανωτέρω μελέτη του έτοουσ 1966, η κατασκευή του υπερχειλιστή και τα έργα που πραγματοποιήθηκαν περιλαμβάνονται στην εν λόγω μελέτη, ότι η μέση στάθμη τησ λίμνησ ήταν το υψόμετρο 469,60 μ. με πρόταση να ανέλθει στα 470,20, ότι η μεγίστη στάθμη ανάσχεσησ ορίσθηκε το υψόμετρο 470,70 μ. προκειμένου να λειτουργήσκει η λίμνη ωσ ταμιευτήρασ για την άρδευση των παραλίμνιων εκτάσεων, ότι από τα ανωτέρω υπομνήματα προκύπτει ότι και οι κάτοικοι των περιοχών πέριξ τησ λίμνησ Παμβώτιδασ είχαν αποδεχθεί ότι το υψόμετρο τησ λίμνησ Παμβώτιδασ τουσ χειμερινούσ μήνεσ ήταν 469,50 μ. και ζητούσαν να μην υπερυψωθεί η στάθμη τησ λίμνησ, καθώσ και ότι «... σε όλα τα έγγραφα που έχουμε στη διάθεσή μας αναφέρεται ότι η στάθμη τησ λίμνησ Παμβώτιδοσ τελικώσ θα κυμαίνεται μεταξύ των υψομέτρων 470,20 (στάθμη υπερχειλιστού του ρυθμιστικού έργου) και 470,70 (στάθμη ανασχέσεωσ). Τελικά φαίνεται ότι έγινε δεκτό το αίτημα για την μη ανύψωση τησ στάθμησ τησ λίμνησ και ο

υπερχειλιστής κατασκευάσθηκε στο υψόμετρο 469,54 μ. καθόσον δεν διαθέτουμε όλη την αλληλογραφία μεταξύ Υπουργείου Δημοσίων Έργων και των Υπηρεσιών του νομού Ιωαννίνων...». Εξάλλου, στο Φ.544.5/168/98/Σ.1102/25.6.1998 έγγραφο της Υδρογραφικής Υπηρεσίας του Πολεμικού Ναυτικού προς την Κτηματική Υπηρεσία Ιωαννίνων με θέμα «Ακτές (όχθη, παλαιά όχθη και παρόχθια ζώνη) λίμνης Παμβώτιδας», αναφέρεται ότι «(1) Η οριογραμμή της όχθης να χαραχθεί ως περιβάλλουσα πολυγωνική γραμμή προς την πλευρά της ξηράς της ισοϋψούς καμπύλης που άγεται στο υψόμετρο της στάθμης του υπερχειλιστή (469,54 μ.) χωρίς καμία εξαίρεση», στο δε Φ.544.5/294/05/Σ.1796/30.9.2005 έγγραφο της αυτής Υδρογραφικής Υπηρεσίας, που έχει ως θέμα τον καθορισμό όχθης, παλαιάς όχθης και παρόχθιας ζώνης στην ανωτέρω λίμνη, αναφέρεται ότι «α. Από την έρευνα στον φάκελο της υπόθεσης του θέματος, ο οποίος τηρείται στα αρχεία της ΥΥ, προέκυψε ότι η αναγραφή στα έγγραφα ΓΕΝ και ΥΥ του υψομέτρου του υπερχειλιστή ως 469,54 μ. οφείλεται πιθανώς σε προφορική πληροφόρηση κατά την κοινή αυτοψία της 15.7.1992 ... β. Από την αναφορά αυτοψίας, η οποία σας διαβιβάστηκε ... προκύπτει ότι όταν γίνεται λόγος για στέψη του υπερχειλιστή εννοείται το “ανώτατο σημείο του μεταλλικού φράκτη του υπερχειλιστή”. γ. Άποψη της ΥΥ είναι ότι εφόσον υπάρχουν αμφιβολίες σε ό,τι αφορά την ορθότητα του συγκεκριμένου υψομέτρου θα πρέπει να διενεργηθεί αρμοδίως χωροστάθμηση ακριβείας που να συσχετίζει το κατάλληλο υψόμετρο με τις υψομετρικές αφετηρίες που ελήφθησαν κατά τη σύνταξη των διαγραμμάτων καθορισμού της όχθης ...». Πέραν των ανωτέρω, η Κτηματική Υπηρεσία Ιωαννίνων με το 892/25.7.2005 έγγραφο ζήτησε από τη Γεωγραφική Υπηρεσία Στρατού (Γ.Υ.Σ.) τη χορήγηση υψομέτρου της υψομετρικής αφετηρίας του 05117 χάρτη Ιωαννίνων κλ. 1:50000 του έτους 1970, η δε Γ.Υ.Σ. με το από 27.7.2005 έγγραφό της ενημέρωσε την Κτηματική Υπηρεσία Ιωαννίνων ότι το υψόμετρο της υψομετρικής αφετηρίας 050117 είναι 470,250 μ. (από μέση στάθμη θάλασσας). Με βάση τα παραπάνω, η Διοίκηση εκθέτει περαιτέρω στο έγγραφο των απόψεων ότι από το προαναφερθέν έγγραφο της Υδρογραφικής Υπηρεσίας του ΓΕΝ προκύπτει ότι το υψόμετρο 469,54 μ. αφορά το ανώτατο σημείο του μεταλλικού φράκτη του υπερχειλιστή, ότι με δεδομένο το υψόμετρο της υψομετρικής αφετηρίας που χορήγησε η Γ.Υ.Σ., στη συνέχεια η Κτηματική Υπηρεσία Ιωαννίνων πραγματοποίησε χωροστάθμηση για την εύρεση του υψομέτρου του ανώτατου σημείου του υπερχειλιστή, το οποίο βρέθηκε να είναι 469,54 μ. και ότι δεν έχει υποβληθεί καμιά μελέτη χωροστάθμησης τόσο από ιδιώτες ή από άλλη δημόσια υπηρεσία η οποία να αμφισβητεί το ανώτατο υψόμετρο του μεταλλικού φράκτη του υπερχειλιστή. Εξάλλου, στο 249/3.10.2005 έγγραφο του Γενικού Οργανισμού Εγγείων Βελτιώσεων (Γ.Ο.Ε.Β.) Λεκάνης Ιωαννίνων προς τον Σύλλογο Προστασίας Περιβάλλοντος Ιωαννίνων αναφέρεται ότι ο Οργανισμός προέβη μέσω του θυροφράγματος Περάματος στην εκτόνωση των πλεοναζόντων πλημμυρικών

νερών από το απόθεμα της ανάσχεσης πλημμυρών από 25.2.2004 έως 29.2.2004 (24ωρο ημερησίως), από 25.1.2005 έως 7.2.2005 (24ωρο ημερησίως) και από 17.2.2005 έως 10.3.2005 (18ωρο ημερησίως), στον συνημμένο δε στο εν λόγω έγγραφο πίνακα προκύπτουν τα υψόμετρα της λίμνης από 2.11.2004 έως 12.9.2005 και αναφέρονται πολλές μετρήσεις άνω των 469 μ. και ανώτατο υψόμετρο της στάθμης της λίμνης 469,32 μ. στις 18.2.2005, ενώ, όπως αναφέρει η Διοίκηση στο έγγραφο των απόψεων, η εκτόνωση των πλεοναζόντων υδάτων άρχισε για προληπτικούς λόγους πολύ πριν φτάσει η στάθμη της λίμνης σε μεγαλύτερο υψόμετρο. Ακολούθως, ο φάκελος της μελέτης με την τοπογραφική αποτύπωση, τα κτηματολογικά διαγράμματα και τους κτηματολογικούς πίνακες, όπως αυτά συνετάγησαν από τους μελετητές και θεωρήθηκαν από τη Διεύθυνση Δημοσίων Έργων της Περιφέρειας Ηπείρου, διαβιβάσθηκαν με το 3235/2.8.2006 έγγραφο της ανωτέρω Διεύθυνσης στην Κτηματική Υπηρεσία Ιωαννίνων, προκειμένου η αρμόδια Επιτροπή (εφεξής: «Επιτροπή») να προβεί στον καθορισμό των ορίων της όχθης, της παλαιάς όχθης και της παρόχθιας ζώνης της λίμνης Παμβώτιδας. Στη συνέχεια, αφού διαβιβάσθηκαν συμπληρωματικά σχέδια της τοπογραφικής αποτύπωσης, η Επιτροπή συνεδρίασε στις 11.2.2010 και συνέταξε την από 11.2.2010 έκθεση καθορισμού ορίων όχθης, παλαιάς όχθης και παρόχθιας ζώνης στην περιοχή «ΛΟΓΓΑΔΕΣ-ΝΤΡΑΜΠΑΤΟΒΑ» στη λίμνη Παμβώτιδα των Δήμων Παμβώτιδας και Περάματος στον Ν. Ιωαννίνων, στην έκθεση δε αυτή αναφέρονται τα στοιχεία τα οποία έλαβε υπόψη η Επιτροπή για τον καθορισμό των οριογραμμών της όχθης, της παρόχθιας ζώνης και της παλαιάς όχθης της λίμνης. Ειδικότερα, με την από 11.2.2010 έκθεση η Επιτροπή καθόρισε Α. Την οριογραμμή της όχθης, με συνεχή κόκκινη πολυγωνική γραμμή με στοιχεία K1, K2, K3, ..., K81, K82, K83 η οποία χαράχθηκε στο υψόμετρο 469,54 μ. Η κορυφή K83 ταυτίζεται με την κορυφή K83 του διαγράμματος που εμφανίζεται ως K'83 στο διάγραμμα της προγενέστερης απόφασης 5643/263/29.1.2010 της Γενικής Γραμματέως Περιφέρειας Ηπείρου, με την οποία είχαν καθορισθεί τα όρια της όχθης, της παλαιάς όχθης και παρόχθιας ζώνης στην περιοχή «ΚΑΣΤΡΙΤΣΑ-ΛΟΓΓΑΔΕΣ» στη λίμνη Παμβώτιδα. Β. Την οριογραμμή της παλαιάς όχθης με συνεχή μπλε πολυγωνική γραμμή με στοιχεία M1, M2, M3, ..., M73, M74, M75, η οποία ταυτίζεται αφενός με το όριο των διανομών προς τη λίμνη και αφετέρου με την οριογραμμή της όχθης στις υπόλοιπες περιπτώσεις. Η κορυφή M75 ταυτίζεται με την κορυφή M100 του διαγράμματος της ως άνω 5643/263/29.1.2010 απόφασης και η οποία στο σχετικό διάγραμμα εμφανίζεται ως M'100. Γ. Την οριογραμμή της παρόχθιας ζώνης με συνεχή κίτρινη πολυγωνική γραμμή με στοιχεία E1, E2, E3, ..., E92, E93, E94, η οποία χαράχθηκε κατάντη της επαρχιακής οδού Περάματος – Λογγάδων, για την εξυπηρέτηση των σκοπών της παρ. 2 του άρθρου 1, της παρ. 1 του άρθρου 7 και της παρ. 3 του άρθρου 2 του ν. 2971/2001, σε απόσταση από την όχθη

μεταβαλλόμενη και μέχρι των 50 μέτρων. Η κορυφή E94 ταυτίζεται με την κορυφή E69 του διαγράμματος της ως άνω 5643/263/29.1.2010 απόφασης και η οποία στο διάγραμμα της Επιτροπής εμφανίζεται ως E'69. Επίσης, η Επιτροπή στην ως άνω έκθεσή της όρισε ότι δεν εξαιρούνται του καθορισμού υφιστάμενα κτίσματα στην όχθη και την παρόχθια ζώνη. Ακολούθως, η προαναφερθείσα έκθεση της Επιτροπής επικυρώθηκε με την προσβαλλόμενη εν προκειμένω, υπ' αριθμ. 23439/1176/16.4.2010 απόφαση της Γενικής Γραμματέως της Περιφέρειας Ηπείρου, η οποία δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (τ. Δ' 232/6.5.2010). Παράλληλα, η ως άνω έκθεση της Επιτροπής και το διάγραμμα του καθορισμού απεστάλησαν με το 431/22.4.2010 έγγραφο της Κτηματικής Υπηρεσίας Ιωαννίνων στους Δήμους Παμβώτιδος και Περάματος για ανάρτηση σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 5 του ν. 2971/2001, τοιχοκολλήθηκαν δε στο δημοτικό κατάστημα του Δήμου Περάματος στις 26.4.2010 και στο δημοτικό κατάστημα του Δήμου Παμβώτιδος στις 28.4.2010. Τέλος, στο προαναφερθέν έγγραφο των απόψεων της Διοίκησης αναφέρεται ότι «...η Επιτροπή καθορισμού των ορίων της λίμνης έχει καθορίσει τη γραμμή της όχθης (κόκκινη γραμμή) στο υψόμετρο 469,54 μ. σύμφωνα με το υψόμετρο του υπερχειλιστή (ανώτατο σημείο μεταλλικού φράκτη) βάσει των εγγράφων της ... Υδρογραφικής Υπηρεσίας ..., αφού προηγουμένως έλεγξε το αναφερόμενο υψόμετρο με χωροστάθμηση. Αυτό ισχύει όχι μόνο για τον καθορισμό στην περιοχή από Λογγάδες-Ντραμπάτοβα αλλά για όλα τα τμήματα της λίμνης Παμβώτιδας στα οποία έχει ολοκληρωθεί ο καθορισμός της όχθης. Οι εκτάσεις που έχουν υψόμετρο μικρότερο του 469,54 μ. απαλλοτριώνονται και συμπεριλαμβάνονται στην έκταση της λίμνης Παμβώτιδας σύμφωνα με το άρθρο 10 παρ. 1 του ν. 2971/2001 καθόσον στις χειμερινές πλημμυρικές καταστάσεις κατακλύζονται από ύδατα. Οι ιδιοκτησίες με αριθ. κτηματολογίου 165-723-767 έχουν υψόμετρο μικρότερο του 469,54 μ., η ιδιοκτησία 219 ένα τμήμα της έχει υψόμετρο μικρότερο του 469,54 μ., δηλαδή του υψομέτρου της όχθης, ενώ τμήμα της ιδιοκτησίας 218 βρίσκεται εντός της παρόχθιας ζώνης ... Όσον αφορά τον καθορισμό της γραμμής της παρόχθιας ζώνης (κίτρινη γραμμή) αυτή καθορίστηκε σε απόσταση από τη γραμμή της όχθης (κόκκινη γραμμή) μεταβαλλόμενη και μέχρι των 50,00 μέτρων σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 2 του ν. 2971/2001. Στη συγκεκριμένη περιοχή η απόσταση μεταξύ της όχθης και του πρανούς της επαρχιακής οδού στο μεγαλύτερο τμήμα αυτής είναι μικρότερο των 50,00 μέτρων. Η Επιτροπή θεώρησε ότι η παρόχθια ζώνη αφενός πρέπει να εφάπτεται με την υπάρχουσα επαρχιακή οδό δημιουργώντας μια ενιαία κοινόχρηστη περιοχή χωρίς να παρεμβάλλονται ιδιοκτησίες και αφετέρου ότι αν η γραμμή χαρασσόταν σε οποιαδήποτε άλλη απόσταση από την όχθη θα άφηνε μικρά τμήματα από τις υπάρχουσες ιδιοκτησίες με αποτέλεσμα να μην είναι αξιοποιήσιμες ούτε για γεωργική εκμετάλλευση ...».

9. Επειδή, οι υπέρ του Υπουργού των Οικονομικών αρμοδιότητες που

προβλέπονταν στις διατάξεις του προαναφερθέντος α.ν. 2344/1940, και οι οποίες δεν αφορούσαν τη διοίκηση τοπικών υποθέσεων, κατά την έννοια του άρθρου 102 παρ. 1 του Συντάγματος, μεταβιβάστηκαν στους Νομάρχες, που ήταν τότε περιφερειακά κρατικά όργανα, με τις διατάξεις περί διοικητικής αποκεντρώσεως (ΣτΕ 1583/1990). Ειδικότερα, η αρμοδιότητα καθορισμού οριογραμμής αιγιαλού και παλαιού αιγιαλού μεταβιβάστηκε στους Νομάρχες με το άρθρο 1 παρ. 1 του ν. 3200/1955 «Περί διοικητικής αποκεντρώσεως» [(Α΄ 97), ΣτΕ 2688/2007 7μ., 523/1977 Ολομ. κ.ά.]. Στη συνέχεια, βάσει του π.δ. 551/1988 «Οργανισμός Νομαρχιών (Οργάνωση Οικονομικών Υπηρεσιών)» (Α΄ 259), οι Κτηματικές Υπηρεσίες εντάχθηκαν στις Νομαρχίες, οι οποίες αποτελούσαν περιφερειακές μονάδες του Κράτους (βλ. άρθρα 1, 9). Μετά τον ν. 2218/1994 (Α΄ 90) και τη σύσταση των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων ως οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης δευτέρου βαθμού και νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, περιήλθαν σε αυτές η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων νομαρχιακού επιπέδου, καθώς και όλες οι αρμοδιότητες των νομαρχών και των νομαρχιακών υπηρεσιών, με εξαίρεση τις αρμοδιότητες, μεταξύ άλλων, επί θεμάτων δημόσιας περιουσίας και τις αρμοδιότητες του Υπουργείου Οικονομικών (άρθ. 3 παρ. 1), ενώ, με το άρθρο 39 παρ. 2 του ίδιου νόμου, όπως το πρώτο εδάφιο της παραγράφου αυτής αντικαταστάθηκε με το άρθρο 6 παρ. 7 του ν. 2240/1994 (Α΄ 153) και η περιπτ. γ΄ της ίδιας παραγράφου 2 αντικαταστάθηκε, με το άρθρο 11 παρ. 2 του ν. 2325/1995 (Α΄ 153), ορίσθηκε ότι «Οι υφιστάμενες κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού δημόσιες πολιτικές υπηρεσίες που συγκροτούν τη νομαρχία, καθώς και τα επαρχεία και οι διοικητικές τους υπηρεσίες, καταργούνται από την έναρξη της άσκησης των αρμοδιοτήτων από τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, κατά τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 3 του παρόντος νόμου, εκτός από: α. [...] β. τις Υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομικών [...]». Εξάλλου, σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 6 του μεταγενέστερου ν. 2503/1997 (Α΄ 107), «Οι περιφερειακές υπηρεσίες των Υπουργείων Οικονομικών [...] σε επίπεδο νομού ή νομαρχίας δεν καταργούνται με τις διατάξεις του παρόντος νόμου και εξακολουθούν να αποτελούν υπηρεσίες των Υπουργείων Οικονομικών [...] αντίστοιχα [...]». Ακολούθως, μετά την αντικατάσταση του α.ν. 2344/1940 από τον ν. 2971/2001, με το άρθρο 3 παρ. 1 του τελευταίου αυτού νόμου προβλέφθηκε ότι ο καθορισμός των ορίων του αιγιαλού, της παραλίας και του παλαιού αιγιαλού γίνεται από Επιτροπή η οποία συγκροτείται σε επίπεδο νομού με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και με το άρθρο 5 παρ. 5 ότι η έκθεση της Επιτροπής και το διάγραμμα επικυρώνονται, κατόπιν σύμφωνης γνώμης του Γενικού Επιτελείου Ναυτικού (Γ.Ε.Ν.), με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και δημοσιεύονται μαζί με την επικυρωτική αυτή απόφαση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Στη συνέχεια, με το άρθρο 46 παρ. 21 του ν. 3220/2004 (Α΄ 15), ορίσθηκε ότι «Από 10.4.2004 αρμοδιότητες του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών οι οποίες ανήκαν ή είχαν μεταβιβασθεί στους

Νομάρχες μέχρι την έναρξη λειτουργίας των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων και αφορούν θέματα των Υπηρεσιών του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, που εξαιρέθηκαν από την κατάργηση με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 39 του ν. 2218/1994, περιέρχονται στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, εκτός των θεμάτων των Υ.Δ.Ε. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών μπορεί να γίνεται καταγραφή και διοικητική κωδικοποίηση των αρμοδιοτήτων που περιέρχονται στους Γενικούς Γραμματείς Περιφερειών, σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο [...]». Τέλος, μετά τον κρίσιμο εν προκειμένω χρόνο έκδοσης της προσβαλλομένης και τη σύσταση με τον ν. 3852/2010 των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων ως ενιαίων αποκεντρωμένων μονάδων διοίκησης του Κράτους, με την παρ. 2 του άρθρου 113 του ν. 3978/2011 (Α΄ 137) αντικαταστάθηκε η προαναφερθείσα παρ. 5 του άρθρου 5 του ν. 2971/2001 και ορίσθηκε ότι η έκθεση της Επιτροπής και το διάγραμμα επικυρώνονται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις του άρθρου 46 παρ. 21 του ν. 3220/2004 οι αρμοδιότητες της Κτηματικής Υπηρεσίας ως νομαρχιακής - κρατικής - υπηρεσίας και του Νομάρχη ως περιφερειακού κρατικού οργάνου για τον καθορισμό των οριογραμμών αιγιαλού, παραλίας και παλαιού αιγιαλού, όπως ασκούντο μέχρι την έναρξη της λειτουργίας των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, περιήλθαν στην οικεία Περιφέρεια και, συνεπώς, η αρμοδιότητα για την έκδοση πράξεων επικύρωσης του καθορισμού ορίων αιγιαλού, παραλίας, όχθης, παρόχθιας ζώνης κ.λπ. περιήλθε στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας (πρβλ. ΣτΕ 2075/2011). Επομένως, η προσβαλλόμενη με την κρινόμενη αίτηση πράξη αρμοδίως εκδόθηκε από τη Γενική Γραμματέα της Περιφέρειας Ηπείρου, ο περί του αντιθέτου δε λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

10. Επειδή, ο λόγος ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη πράξη είναι αναιτιολόγητη καθώς δεν επικαλείται λόγους δημόσιας ωφέλειας για την απαλλοτρίωση του ακινήτου του αιτούντος, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, δεδομένου ότι ο μεν καθορισμός του αιγιαλού ή της όχθης μεγάλης λίμνης επιβάλλεται, κατά τον νόμο, για την ικανοποίηση δημόσιας ανάγκης, την προστασία δηλαδή του φυσικού περιβάλλοντος και των ευπαθών οικοσυστημάτων σε συμμόρφωση και προς το άρθρο 24 του Συντάγματος, η δε δημιουργία της ζώνης παραλίας ή της παρόχθιας ζώνης και κατ' ακολουθίαν η απαλλοτρίωση των ακινήτων που περιλαμβάνονται στις ζώνες αυτές χωρεί λόγω δημόσιας ωφέλειας η οποία προβλέπεται και αναγνωρίζεται στον ίδιο τον νόμο (βλ. άρθρα 31 και 7 παρ. 2 του ν. 2971/2001, πρβλ. ΣτΕ 2859/2007).
11. Επειδή, όπως προκύπτει από τα προαναφερθέντα στοιχεία του φακέλου, στην περιοχή της λίμνης Παμβώτιδας πραγματοποιήθηκαν στο παρελθόν από το αρμόδιο τότε Υπουργείο δυνάμει διοικητικών πράξεων οι οποίες εκδόθηκαν πριν από την ισχύ του Συντάγματος και του ν. 1650/1986 μεγάλα τεχνικά έργα και συγκεκριμένα αντιπλημμυρικά έργα για την προστασία της πεδιάδος και

της πόλης των Ιωαννίνων, αρδευτικά έργα, διανομές και αναδασμοί. Στα έργα αυτά περιλαμβάνεται η κατασκευή αναχωμάτων αλλά και του υπερχειλιστή της λίμνης Παμβώτιδας, ο οποίος, σύμφωνα με τη μελέτη «Αρδευτικά έργα πεδιάδος Ιωαννίνων» (1966), κατασκευάστηκε για την προστασία των αγροτικών εκτάσεων αλλά και της πόλης των Ιωαννίνων από τις πλημμύρες της λίμνης Παμβώτιδας. Επίσης, στην παρ. 10 στοιχείο ΣΤ΄ της από 11.2.2010 έκθεσης της Επιτροπής εκτίθεται ότι «δεν υφίστανται τεχνικά έργα στην περιοχή εκτός των κατασκευών που υφίστανται εντός των διανομών και των αναδασμών». Άλλωστε, και στην από 23.7.1992 υπηρεσιακή αναφορά του τοπογράφου μηχανικού Ι. Κωτσιόπουλου προς την Υδρογραφική Υπηρεσία εκτίθεται ότι κατόπιν αυτοψίας του ιδίου που έγινε κατόπιν αιτήματος προς το ΓΕΝ για την παροχή συνδρομής προκειμένου να καθορισθεί η όχθη της λίμνης σε μήκος 20 χιλιομέτρων και στη συνάντηση που επακολούθησε στην οποία μετείχαν οι προϊστάμενοι των αρμοδίων υπηρεσιών και ο Κοινοτάρχης της Νήσου της Λίμνης Ιωαννίνων, διαπιστώθηκε ότι «θα πρέπει η ισοϋψής που αντιστοιχεί στο ανώτατο σημείο του μεταλλικού φράχτη του υπερχειλιστή να αντιστοιχίσει στην οριογραμμή του αιγιαλού [όχθης] δια της πολυγωνικής περιβαλλούσης του...». Με τα δεδομένα αυτά και εφόσον, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, τα προαναφερθέντα έργα αντιπλημμυρικής προστασίας, στα οποία περιλαμβάνεται και ο υπερχειλιστής της λίμνης, κατασκευάστηκαν στο παρελθόν σύμφωνα με τις ισχύουσες κατά τον χρόνο της κατασκευής τους διατάξεις, ο δε υπερχειλιστής της λίμνης βρίσκεται σε λειτουργία, γεγονός που δεν αμφισβητείται, το υψόμετρο και η λειτουργία του επηρεάζουν την έκταση του φυσικού φαινομένου, ήτοι το ύψος και την έκταση της λίμνης και συνακόλουθα και την οριοθέτηση της όχθης, κατά τα εκτιθέμενα και στην ως άνω υπηρεσιακή αναφορά. Ως εκ τούτου, από την ανωτέρω άποψη η προσβαλλομένη αιτιολογείται κατ' αρχήν επαρκώς, καθόσον νομίμως ελήφθη υπόψη από την Επιτροπή και το υψόμετρο του υπερχειλιστή της λίμνης κατά τον καθορισμό της οριογραμμής της όχθης, της παρόχθιας ζώνης και της παλαιάς όχθης της λίμνης Παμβώτιδας, ο δε λόγος ακυρώσεως με τον οποίο προβάλλονται τα αντίθετα είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

12. Επειδή, προβάλλεται ότι η προσβαλλομένη είναι πλημμελώς αιτιολογημένη, διότι περιορίζεται σε επανάληψη των διατάξεων του νόμου και ουδόλως αιτιολογεί τον καθορισμό των οριογραμμών της όχθης, της παλαιάς όχθης και της παρόχθιας ζώνης, αφού δεν παραθέτει συγκεκριμένα στοιχεία τα οποία ελήφθησαν υπόψη από την οικεία Επιτροπή, όπως αν πρόκειται για χαμηλή ή υψηλή όχθη, ποιο είναι το βάθος της λίμνης πλησίον της όχθης, ποια είναι η φυσική βλάστηση και το όριο αυτής, ποιες είναι οι συγκεκριμένες χρήσεις και τα ευπαθή οικοσυστήματα στην περιοχή, τότε διενεργήθηκε αυτοψία και ποια είναι η αντίληψη των μελών της Επιτροπής. Εν προκειμένω, από το 38/11.2.2010 πρακτικό συνεδρίασης της Επιτροπής, την από 11.2.2010 έκθεσή της και τις διαπιστώσεις των μελών που προέκυψαν από την αυτοψία, οι

οποίες νομίμως ενσωματώνονται στη σχετική έκθεση, προκύπτει ότι ο καθορισμός των οριογραμμών της όχθης, της παρόχθιας ζώνης και της παλαιάς όχθης πραγματοποιήθηκε με βάση τις φυσικές και λοιπές ενδείξεις που επηρεάζουν το πλάτος της όχθης και παρόχθιας ζώνης. Ειδικότερα, στην ως άνω έκθεση εκτίθεται ότι, όπως προέκυψε από την αυτοψία, η μορφολογία της ακτής συνίσταται από χαλαρά εδάφη κυρίως φερτές αποθέσεις και ιζήματα της λίμνης, ότι μετά την ακτή υφίστανται εκτάσεις εκτός σχεδίου προερχόμενες από διανομές και αναδασμό περιοδικώς κατακλυζόμενες από τα ύδατα της λίμνης, ότι οι χρήσεις γης στην ευρύτερη περιοχή ρυθμίζονται από τα πολεοδομικά σχέδια, ότι δεν υφίσταται φυσικό όριο βλάστησης εκτός των υδροβίων δένδρων, ότι δεν υπάρχουν φυσικοί πόροι, ότι η περιοχή δεν προσβάλλεται από ισχυρούς ανέμους 7–9 μποφόρ αλλά μόνο από Β.Δ. ανέμους μέχρι 3 μποφόρ καθώς η λίμνη Παμβώτιδα περιβάλλεται από μεγάλους ορεινούς όγκους που δεν επιτρέπουν την ανάπτυξη ανέμων μεγάλης έντασης στην περιοχή, ότι η μορφολογία του πυθμένα αποτελείται ως επί το πλείστον εκ λιμναίων αποθέσεων, ότι τα βάθη πλησίον της ακτής είναι σχετικά μικρά και το μέγιστο βάθος της λίμνης είναι 6,90 μέτρα, ότι η ανάπτυξη του κυματισμού σε σχέση με το μέτωπο της ακτής είναι μικρή, οπότε δεν επιτρέπει τη δημιουργία μεγάλης έντασης κυματισμού και ότι δεν υφίστανται τεχνικά έργα στην περιοχή εκτός των κατασκευών που υφίστανται εντός των διανομών και των αναδασμών. Τέλος, στην έκθεση της Επιτροπής βεβαιώνεται ότι ελήφθησαν υπόψη τα εγκεκριμένα χωροταξικά σχέδια και τα σχέδια χρήσεων γης, δηλαδή το από 5.5.1989 π.δ. (Δ' 297) με το οποίο καθορίστηκε ζώνη οικιστικού ελέγχου στην ευρύτερη περιοχή και το από 30.3.93 π.δ. (Δ' 389) που τροποποίησε το αρχικό διάταγμα. Τα ανωτέρω δεδομένα, με βάση τα οποία εχώρησε ο επίμαχος καθορισμός των οριογραμμών από την Επιτροπή, αποτελούν νόμιμα και επαρκή, κατ' αρχήν, στοιχεία εκτίμησης και κρίσης και πληρούν τις προϋποθέσεις που θέτει ο νόμος για τον καθορισμό. Συνεπώς, η προσβαλλομένη αιτιολογείται νομίμως από την άποψη αυτή, τα δε περί του εναντίου προβαλλόμενα είναι αβάσιμα.

13. Επειδή, προβάλλεται, ακόμη, ότι η 23439/1176/16.4.2010 απόφαση της Γενικής Γραμματέως της Περιφέρειας Ηπείρου είναι αναιτιολόγητη και ως προς το υπόμετρο του υπερχειλιστή με βάση το οποίο η Επιτροπή προέβη στον καθορισμό των οριογραμμών. Ο αιτών ισχυρίζεται ότι η οριογραμμή της όχθης έχει χαραχθεί σε υπόμετρο 469,54 μ. αν και η χάραξη αυτή δεν ισχύει για όλες τις ιδιοκτησίες, ότι συνεπεία τούτου η οριογραμμή της όχθης διέρχεται από την ιδιοκτησία του η οποία βρίσκεται σε ακόμη μεγαλύτερο υπόμετρο και συγκεκριμένα στην 149 ιδιοκτησία στην οποία η οριογραμμή της όχθης περιλαμβάνεται μεταξύ των στοιχείων K10-K11 του διαγράμματος της Επιτροπής, ότι το φρύδι του ρέματος, το οποίο βάθυνε με εκσκαπτικό μηχάνημα η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ιωαννίνων για να αντιμετωπισθεί η επέκταση των καλάμων της λίμνης, διαχωρίζει το χέρσο τμήμα της

ιδιοκτησίας του στο οποίο ουδέποτε έχει φθάσει ο κυματισμός της λίμνης, ότι δεν προκύπτει για ποιο λόγο ενώ δεν αναπτύσσονται ισχυροί άνεμοι στην περιοχή και μπροστά από την ιδιοκτησία του υφίσταται ρέμα η όχθη πρέπει να έχει βάθος 86 μέτρα, ότι η ιδιοκτησία του βρίσκεται σε υψόμετρο μεγαλύτερο του υπερχειλιστή και έχει δέντρα και κτίσμα και ότι η ανωτέρω πλημμύρα της αιτιολογίας της προσβαλλομένης προκύπτει και από το 1796/30.9.2005 έγγραφο της Υδρογραφικής Υπηρεσίας του Π.Ν., στο οποίο σημειώνεται ότι το υψόμετρο των 469,54 μ. του υπερχειλιστή δεν είναι ακριβές, με αποτέλεσμα να μην προκύπτει, εν τέλει, ποιο υψόμετρο έλαβε υπόψη η Επιτροπή ή, άλλως, για ποιο λόγο ελήφθη υπόψη το συγκεκριμένο υψόμετρο και αν το τελευταίο σχετίζεται με αυτό που αναφέρεται στο έγγραφο της Υδρογραφικής Υπηρεσίας. Αντιθέτως, προς τους ισχυρισμούς αυτούς του αιτούντος, στο έγγραφο των απόψεων της Διοίκησης αναφέρεται ότι το ακριβές υψόμετρο του υπερχειλιστή της λίμνης που ελήφθη υπόψη από την Επιτροπή, όπως αυτό προέκυψε από μετρήσεις υπαλλήλων της Κτηματικής Υπηρεσίας, ανέρχεται σε 469,54 μ. Το εν λόγω υψόμετρο, άλλωστε, αναφέρεται και ρητώς στην προσβαλλόμενη απόφαση της Γενικής Γραμματέως της Περιφέρειας Ηπείρου (βλ. στοιχείο Α'). Περαιτέρω, όπως προκύπτει από τα προαναφερθέντα στοιχεία του φακέλου, κατόπιν του 1796/30.9.2005 εγγράφου της Υδρογραφικής Υπηρεσίας, η Κτηματική Υπηρεσία ζήτησε από τη Γεωγραφική Υπηρεσία Στρατού (ΓΥΣ) τη χορήγηση του υψομέτρου της υψομετρικής αφετηρίας, το οποίο, σύμφωνα με το από 27.7.2005 απαντητικό έγγραφο της ΓΥΣ ορίζεται σε 050117 (470,250 μ. από τη μέση στάθμη της θάλασσας). Στη συνέχεια, με βάση το τελευταίο αυτό υψόμετρο η Κτηματική Υπηρεσία πραγματοποίησε χωροστάθμηση, από την οποία προέκυψε ότι το υψόμετρο του ανώτατου σημείου του υπερχειλιστή είναι 469,54 μ. Κατά συνέπεια, η Κτηματική Υπηρεσία, μετά την αποστολή του 1796/30.9.2005 εγγράφου της Υδρογραφικής Υπηρεσίας και ακολουθώντας τις υποδείξεις της, προέβη σε επανέλεγχο και μέτρηση του ανώτατου σημείου του μεταλλικού φράκτη του υπερχειλιστή, το οποίο ανέρχεται σε 469,54 μ. Εξάλλου, σύμφωνα με το 249/3.10.2005 έγγραφο και τον συνημμένο στο έγγραφο αυτό πίνακα του Γενικού Οργανισμού Εγγείων Βελτιώσεων (Γ.Ο.Ε.Β.) Λεκάνης Ιωαννίνων, ο Οργανισμός προέβη μέσω του θυροφράγματος Περάματος στην εκτόνωση των πλεοναζόντων υδάτων από το απόθεμα της ανάσχεσης πλημμυρών από 25.2.2004 έως 29.2.2004 (24ωρο ημερησίως), από 25.1.2005 έως 7.2.2005 (24ωρο ημερησίως) και από 17.2.2005 έως 10.3.2005 (18ωρο ημερησίως), και για τα υψόμετρα της λίμνης από 2.11.2004 έως 12.9.2005 αναφέρονται μετρήσεις άνω των 469 μ., όπως δε αναφέρει η Διοίκηση στο έγγραφο των απόψεων, η εκτόνωση των πλεοναζόντων υδάτων άρχισε για προληπτικούς λόγους πολύ πριν φτάσει η στάθμη της λίμνης σε μεγαλύτερο υψόμετρο. Ο ειδικότερος ισχυρισμός του αιτούντος, κατά τον οποίο ο κυματισμός της λίμνης δεν φθάνει στην ιδιοκτησία του που βρίσκεται σε ακόμη μεγαλύτερο

υψόμετρο, πρέπει να απορριφθεί, δεδομένου ότι οι κορυφές της οριογραμμής της όχθης, όπως αυτές σημειώνονται στο σχετικό διάγραμμα πλησίον της ιδιοκτησίας 149, δεν υπερβαίνουν κατά κανόνα το υψόμετρο των 469,54 μ. η δε σημειακή αποτύπωση στο σχετικό διάγραμμα ορισμένων υψομέτρων εδάφους κατά τι μεγαλύτερων των 469,54 μ. αφορά μεμονωμένες πτυχώσεις του εδάφους και, ως εκ τούτου, εφόσον ο καθορισμός της οριογραμμής της όχθης χωρεί με βάση τις φυσικές ενδείξεις (μορφολογία εδάφους, έκταση κυματισμού κ.ά.), η αποτύπωση των υψομέτρων αυτών δεν επηρεάζει τον συνολικό καθορισμό της όχθης στη συγκεκριμένη περιοχή και δεν κλονίζει την αιτιολογία της προσβαλλομένης. Υπό τα ανωτέρω δεδομένα, ο λόγος ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται ότι πάσχει η αιτιολογία της προσβαλλομένης, διότι δεν προκύπτουν οι λόγοι για τους οποίους ελήφθη υπόψη το υψόμετρο του υπερχειλιστή ούτε αναφέρεται το ακριβές υψόμετρο του υπερχειλιστή που ελήφθη τελικώς υπόψη για τη χάραξη των οριογραμμών από την Επιτροπή, είναι αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί.

14. Επειδή, τέλος, προβάλλεται ότι η προσβαλλομένη στερείται αιτιολογίας ως προς τον καθορισμό της παρόχθιας ζώνης, διότι στην έκθεση της Επιτροπής και την ίδια την προσβαλλομένη δεν περιέχονται τα στοιχεία που θεμελιώνουν τις προϋποθέσεις και τα νόμιμα κριτήρια χάραξης οριογραμμής παρόχθιας ζώνης και ειδικότερα η ανάγκη να εξυπηρετηθούν οι σκοποί του άρθρου 2 του ν. 2971/2001, και τούτο, παρά το γεγονός ότι ο νόμος αξιώνει πλήρη και εμπεριστατωμένη αιτιολογία για τη χάραξη αυτή. Εν προκειμένω, όμως, όπως προκύπτει από την από 11.2.2010 έκθεση, τα μέλη της Επιτροπής πραγματοποίησαν αυτοψία και έλαβαν υπόψη, πλην άλλων, το προστατευόμενο κατά τα εκτεθέντα ευπαθές οικοσύστημα της λίμνης και των παραλίμνιων περιοχών καθώς και τα τοπογραφικά διαγράμματα της διανομής Αμφιθέα (Στρούνη) Ιωαννίνων έτους 1933, της συμπληρωματικής διανομής 1953 (Αναμόρφωση 1994), της διανομής Αρδόμιστα έτους 1948 και του αναδασμού στην περιοχή Λογγάδες ετών 1973 – 1974, η δε οριογραμμή της παρόχθιας ζώνης, όπως αποτυπώνεται με συνεχή κίτρινη πολυγωνική γραμμή με στοιχεία E1, E2, E3, ..., E92, E93, E94, χαράχθηκε κατάντη της επαρχιακής οδού Περάματος – Λογγάδων σε απόσταση από την όχθη μεταβαλλόμενη και μέχρι των 50 μ. προκειμένου να εξυπηρετηθούν οι σκοποί της παρ. 2 του άρθρου 1, της παρ. 1 του άρθρου 7 και της παρ. 3 του άρθρου 2 του ν. 2971/2001. Κατά το μέρος που αφορά τον ως άνω καθορισμό της παρόχθιας ζώνης τα μέλη της Επιτροπής εκτίμησαν τη μορφολογία, τη φύση και το ιδιοκτησιακό καθεστώς των παραλίμνιων εκτάσεων, την ανάγκη της ελεύθερης και ακώλυτης πρόσβασης στη λίμνη και εν γένει την ανάγκη εξυπηρέτησης της επικοινωνίας της ξηράς με τη λίμνη, κατόπιν δε αυτών έκριναν ότι είναι αναγκαία η δημιουργία παρόχθιας ζώνης κατάντη της επαρχιακής οδού Περάματος – Λογγάδων. Η κρίση αυτή της Επιτροπής, κατ' ακολουθίαν και το αντίστοιχο σκέλος της προσβαλλόμενης απόφασης, είναι νομίμως και επαρκώς

αιτιολογημένη, καθόσον έχει την έννοια ότι με τον καθορισμό της παρόχθιας ζώνης δημιουργείται, αφενός, ο αναγκαίος κοινόχρηστος χώρος προκειμένου να είναι δυνατή η πρόσβαση στη λίμνη και, αφετέρου, ότι η ελεύθερη επικοινωνία της ξηράς με τη λίμνη διασφαλίζεται μέσω της συνέχειας των κοινοχρήστων χώρων, δηλαδή εφόσον οι κοινόχρηστες περιοχές της όχθης και της παρόχθιας ζώνης συνδέονται με άλλο κοινόχρηστο χώρο και συγκεκριμένα την επαρχιακή οδό Περάματος – Λογγάδων. Τα ανωτέρω ισχύουν και ως προς το ακίνητο του αιτούντος, δεδομένου ότι από το σχετικό διάγραμμα προκύπτει ότι η οριογραμμή της παρόχθιας ζώνης χαράχθηκε σε επαφή με την προαναφερθείσα επαρχιακή οδό. Εξάλλου, ο ισχυρισμός του αιτούντος, κατά τον οποίο δεν ελήφθη υπόψη από την Επιτροπή ότι εντός της ιδιοκτησίας του υφίσταται κτίσμα, το οποίο έχει ανεγερθεί με νόμιμη οικοδομική άδεια και με την προσβαλλόμενη περιλαμβάνεται στην παρόχθια ζώνη, και αληθής υποτιθέμενος ως προς την ανέγερση του κτίσματος δυνάμει οικοδομικής άδειας, η οποία δεν προσκομίσθηκε, δεν ασκεί επιρροή στη νομιμότητα της προσβαλλομένης, ενόψει του ανωτέρω σκοπού δημιουργίας της παρόχθιας ζώνης. Ο ειδικότερος ισχυρισμός, σύμφωνα με τον οποίο από το διάγραμμα που συνοδεύει την προσβαλλόμενη πράξη προκύπτει ότι εγγύς της ιδιοκτησίας του υφίστανται δρόμοι που επιτρέπουν την ακώλυτη πρόσβαση στην όχθη και τη λίμνη, όπως προβάλλεται και χωρίς να προσκομίζονται σχετικά στοιχεία είναι απορριπτέος, διότι στο τοπογραφικό διάγραμμα δεν αποτυπώνονται πλησίον της ιδιοκτησίας 149 οδοί ή άλλες κοινόχρηστες εκτάσεις που επιτρέπουν την πρόσβαση στη λίμνη. Επομένως, ο προαναφερθείς λόγος ακυρώσεως και οι συναφείς με αυτόν ισχυρισμοί είναι αβάσιμοι και πρέπει να απορριφθούν στο σύνολό τους.

15. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να απορριφθεί.